

Conselleria de Medi Ambient, Aigua, Urbanisme i Habitatge

ORDRE de 10 de setembre del 2007 de la Conselleria de Medi Ambient, Aigua, Urbanisme i Habitatge, per la qual s'aproven mesures per al control de les espècies vegetals exòtiques invasores a la Comunitat Valenciana [2007/11801]

Des de mitjans del segle XX, les invasions biològiques generen creixents problemes econòmics, ecològics i de salut a tot el planeta. Per aquesta raó, el seu control s'ha convertit en una de les línies prioritàries d'actuació per a la conservació del medi natural. Les espècies invasores modifiquen profundament l'estructura, la composició i el funcionament d'ecosistemes complets –com ocorre amb els hàbitats dunars, els boscos riparis o els aiguamolls– i comprometen la viabilitat de nombroses espècies autòctones de flora i fauna.

La Unió Internacional per a la Conservació de la Naturalesa considera que les invasions biològiques són la segona causa, per darrere de la destrucció directa de l'hàbitat, de desaparició d'espècies a tot el planeta. Per això, aquest organisme recomana prestar una atenció proporcional a la seua gravetat al control de les espècies invasores. En aquest sentit, el Consell d'Europa ha elaborat i editat l'Estratègia europea sobre espècies exòtiques invasores (2004). Aquesta última institució exhorta, des de principis de 1980, els estats membres a prohibir la introducció d'espècies no natives en el medi, a establir mesures preventives i posar en marxa programes per al seu control.

A Espanya, l'art. 27.B de la Llei 4/1989 de 27 de març, de conservació dels espais naturals i de la fauna i flora silvestre, estableix que les administracions públiques han d'evitar la proliferació de les espècies al·lòctones. Igualment, en matèria programàtica, l'Estratègia espanyola per a la conservació i l'ús sostenible de la diversitat biològica (1999), conté diverses referències a la necessitat d'establir mesures preventives, de control i d'eradicació d'aquestes espècies.

El compliment de les directrius i els preceptes legals esmentats ha d'incloure tant mesures pròpies d'execució directa de les administracions autonòmiques, com marcs normatius que vinculen la ciutadania, i que eviten la consolidació de conductes que afavorisquen les invasions biològiques. A més, la conselleria competent per raó de la matèria ha de vetlar per a garantir que, tant pel que fa als mitjans humans i financers, com pel que fa a les activitats tècniques, inversions en camp i en la seua programació, es combinen adequadament els fronts esmentats de prevenció i control de l'expansió de les plantes invasores. Per tot això, i ateses les facultats que em confereix l'article 28.E de la Llei 5/1983, de 30 de desembre, de Govern Valencià, modificada per la Llei 12/2007, de 20 de març, de la Generalitat,

ORDENE

Article 1. Objecte i àmbit d'aplicació

L'objecte d'aquesta ordre és prevenir la implantació d'espècies vegetals exòtiques invasores a la Comunitat Valenciana i controlar les poblacions existents d'aquestes espècies.

Aquesta ordre s'aplicarà a aquelles espècies exòtiques amb tendència poblacional expansiva, amb capacitat per a transformar els sistemes naturals o perjudicar hàbitats o espècies prioritaries de la Directiva 92/43/CE o a tàxons amenaçats de flora o fauna silvestre. També s'aplicarà a les espècies exòtiques el comportament invasor de les quals haja sigut demostrat en altres regions del món amb característiques ecològiques semblants i que s'han naturalitzat a la Comunitat Valenciana.

Article 2. Recopilació de la informació

Es recopilarà la informació adequada de les espècies vegetals invasores que provoquen els majors impactes en el medi valencià. A més, s'elaborarà una llista d'espècies el comportament invasor de les quals

Conselleria de Medio Ambiente, Agua, Urbanismo y Vivienda

ORDEN de 10 de septiembre de 2007 de la Conselleria de Medio Ambiente, Agua, Urbanismo y Vivienda por la que se aprueban medidas para el control de las especies vegetales exóticas invasoras en la Comunitat Valenciana. [2007/11801]

Desde mediados del siglo XX, las invasiones biológicas vienen generando crecientes problemas económicos, ecológicos y de salud en todo el planeta. Por esta razón, su control se ha convertido en una de las líneas prioritarias de actuación para la conservación del medio natural. Las especies invasoras modifican profundamente la estructura, la composición y el funcionamiento de ecosistemas completos – como ocurre con los hábitats dunares, los bosques riparios o los humedales – y comprometen la viabilidad de numerosas especies autóctonas de flora y fauna.

La Unión Internacional para la Conservación de la Naturaleza considera que las invasiones biológicas son la segunda causa, por detrás de la destrucción directa del hábitat, de desaparición de especies en todo el planeta. Por ello, este organismo recomienda prestar una atención proporcional a su gravedad al control de las especies invasoras. En este sentido, el Consejo de Europa ha elaborado y editado la ‘Estrategia Europea sobre Especies Exóticas Invasoras’(2004). Esta última institución viene, desde principios de 1980, exhortando a los estados miembros a prohibir la introducción de especies no nativas en el medio, a establecer medidas preventivas y poner en marcha programas para su control.

En España, el art. 27.b de la Ley 4/1989 de 27 de marzo, de Conservación de los Espacios Naturales y de la Fauna y Flora Silvestre, establece que las administraciones públicas deben evitar la proliferación de las especies alóctonas. Igualmente, en materia programática, la Estrategia Española para la Conservación y Uso Sostenible de la Diversidad Biológica (1999), contiene diversas referencias a la necesidad de establecer medidas preventivas, de control y de erradicación de tales especies.

El cumplimiento de las directrices y preceptos legales antedichos ha de incluir tanto medidas propias de ejecución directa de las administraciones autonómicas, como marcos normativos que vinculen a la ciudadanía, y que eviten la consolidación de conductas que favorezcan las invasiones biológicas. Además, la conselleria competente por razón de la materia debe velar para garantizar que, tanto en lo relativo a sus medios humanos y financieros, como en lo concerniente a las actividades técnicas, inversiones en campo y en su programación, se combinen adecuadamente los frentes citados de prevención y control de la expansión de las plantas invasoras. Por todo ello, y dadas las facultades que me confiere el artículo 28.e de la Ley 5/1983, de 30 de diciembre, de Gobierno Valenciano, modificada por la ley 12/2007 de 20 de marzo, de la Generalitat:

ORDENO

Artículo 1. Objeto y ámbito de aplicación

1. El objeto de esta orden es prevenir la implantación de especies vegetales exóticas invasoras en la Comunitat Valenciana y controlar las poblaciones existentes de estas especies.

2. Esta orden será de aplicación a aquellas especies exóticas con tendencia poblacional expansiva, con capacidad para transformar los sistemas naturales o perjudicar a hábitats o especies prioritarios de la Directiva 92/43/CE o a táxones amenazados de flora o fauna silvestre. También será de aplicación a las especies exóticas cuyo comportamiento invasor haya sido demostrado en otras regiones del mundo con características ecológicas similares y que se han naturalizado en la Comunitat Valenciana.

Artículo 2. Recopilación de la información.

Se recopilará la información adecuada de las especies vegetales invasoras que provoquen los mayores impactos en el medio valenciano. Además, se elaborará una lista de especies cuyo comportamiento inva-

haja sigut demostrat en altres regions de característiques ecològiques semblants i la presència de les quals s'haja constatat en el medi natural de la Comunitat Valenciana. Així mateix, s'establirà, com a part del Banc de Dades de la Biodiversitat, una base de dades de localització d'aquestes espècies, que permeta el seguiment de l'evolució de les poblacions i l'optimització de les actuacions de control.

Article 3. Establiment d'una xarxa de detecció primerenca

Per a detectar en la seua fase inicial les invasions per espècies exòtiques, s'establirà una xarxa de detecció, de la qual formaran part els agents ambientals de la conselleria competent per raó de la matèria, com també altres entitats o particulars interessats. Els participants en aquesta xarxa rebran la formació adequada a fi que puguen identificar els tàxons exòtics en camp.

Article 4. Prevenció de noves introduccions en el medi

Amb caràcter general, es prohibeix facilitar la implantació, sembrar o plantar les espècies previstes en els annexos en terrenys forestals, entesos aquests conforme a l'article 2 de la Llei 3/1993, de 9 de desembre, forestal de la Comunitat Valenciana, i articles concordants del seu reglament, com també a les zones humides del catàleg aprovat per acord de 10 de setembre de 2002, del Govern Valencià (DOGV 4336, del 16/09/2002).

De la mateixa manera, es prohibeix depositar restes vegetals de les espècies de l'annex I als terrenys previstos en el paràgraf anterior. En el cas de les espècies de l'annex II, les restes vegetals només podran ser depositades quan hagen sigut prèviament triturades i no siguin portadores de propáguls que puguen donar lloc a nous focs.

A més, des de l'entrada en vigor de l'ordre, es prohibeix la utilització de les espècies dels annexos en les plantacions o sembres que es realitzen en vies de comunicació que travessen sòl no urbanitzable.

Les limitacions pel que fa a la sembra o plantació de les espècies dels annexos no hauran d'affectar:

Els enjardinaments dels particulars en l'àmbit de la seua propietat, sempre que no impliquen un risc constatable de dispersió.

Els vivers tocant a terreny forestal, sempre que no impliquen un risc constatable de dispersió.

Article 5. Actuacions de control

La conselleria competent per raó de la matèria podrà redactar i aplicar, en funció de les disponibilitats pressupostàries, plans de control i substitució de les espècies exòtiques previstes en els annexos que es localitzen a forests del Catàleg d'utilitat pública o a forests propietat de la Generalitat Valenciana, o sota la seua competència de gestió. S'exclouran d'aquest procés els espècimens que es consideren monumentals segons la Llei 4/2006 de 19 de maig, de la Generalitat, de protecció del patrimoni arbòri monumental de la Comunitat Valenciana. Els plans de control hauran de preveure:

1. Mesures preventives, que prevegen una estratègia primerenca de detecció i eliminació en els estadiis iniciais de la invasió.

2. Mesures de contenció per a frenar l'avanç d'una espècie concreta, o d'eradicació si això resulta possible. El pla de control haurà de tenir en compte el grau d'implantació del tàxon espècie, la dificultat que comporta el seu control i els seus efectes, tant sobre el medi com sobre les activitats econòmiques que aquest sustente. En funció d'aquestes consideracions, els plans de control podran estableir àrees en què les actuacions diferisquen en la seua intensitat.

3. Per al control d'espècies invasores en hàbitats naturals, excepte en aquells casos en què l'actuació amb mitjans químics siga la més adequada i sempre amb un informe previ tècnic que determine la seua idoneïtat, s'utilitzaran mitjans manuals o mecànics.

4. Un programa de seguiment de les localitats on s'han dut a terme actuacions de contenció o eradicació, amb la finalitat d'evitar processos de recolonització.

5. Si fóra necessari, un programa de restauració dels hàbitats afectats, a fi d'augmentar la seua resistència enfront d'invasions biològiques.

sor haya sido demostrado en otras regiones de características ecológicas semejantes y cuya presencia se haya constatado en el medio natural de la Comunitat Valenciana. Asimismo, se establecerá, como parte del Banco de Datos de la Biodiversidad, una base de datos de localización de estas especies, que permita el seguimiento de la evolución de sus poblaciones y la optimización de las actuaciones de control.

Artículo 3. Establecimiento de una red de detección temprana.

Para detectar en su fase inicial las invasiones por especies exóticas, se establecerá una red de detección, de la que formarán parte los agentes medioambientales de la conselleria competente por razón de la materia, así como otras entidades o particulares interesados. Los participantes en esta red recibirán la formación adecuada a fin de que puedan identificar los táxones exóticos en campo.

Artículo 4. Prevención de nuevas introducciones en el medio.

Con carácter general, se prohíbe facilitar la implantación, sembrar o plantar las especies contempladas en los anexos en terrenos forestales, entendidos éstos conforme al artículo 2 de la Ley 3/1993, de 9 de diciembre, forestal de la Comunidad Valenciana, y artículos concordantes de su reglamento, así como en las zonas húmedas del catálogo aprobado por acuerdo de 10 de septiembre de 2002, del Gobierno Valenciano (DOGV 4336 del 16/09/2002).

Del mismo modo, se prohíbe depositar restos vegetales de las especies del anexo I en los terrenos contemplados en el párrafo anterior. En el caso de las especies del anexo II, los restos vegetales sólo podrán ser depositados cuando hayan sido previamente triturados y no sean portadores de propágulos que puedan dar lugar a nuevos focos.

Además, desde la entrada en vigor de la orden, se prohíbe la utilización de las especies de los anexos en las plantaciones o siembras que se realicen en vías de comunicación que atraviesen suelo no urbanizable.

Las limitaciones en cuanto a la siembra o plantación de las especies de los anexos no afectarán:

1. A los ajardinamientos de los particulares en el ámbito de su propiedad, siempre que no supongan un riesgo constatable de dispersión

2. A los viveros lindantes con terreno forestal, siempre que no supongan un riesgo constatable de dispersión

Artículo 5. Actuaciones de control.

La conselleria competente por razón de la materia podrá redactar y aplicar, en función de las disponibilidades presupuestarias, planes de control y sustitución de las especies exóticas contempladas en los anexos que se localicen en montes del catálogo de utilidad pública o en montes propiedad de la Generalitat Valenciana, o bajo su competencia de gestión. Se excluirán de este proceso los especímenes que se consideren monumentales según la ley 4/2006 de 19 de mayo, de la Generalitat, de Protección del Patrimonio Arbóreo Monumental de la Comunitat Valenciana. Los planes de control contemplarán:

1. Medidas preventivas, que prevean una estrategia temprana de detección y eliminación en los estadios iniciales de la invasión.

2. Medidas de contención para frenar el avance de una especie concreta, o de erradicación si esto resultase posible. El plan de control deberá tomar en cuenta el grado de implantación del taxon especie, la dificultad que supone su control y sus efectos, tanto sobre el medio como sobre las actividades económicas que éste sustente. En función de estas consideraciones, los planes de control podrán establecer áreas en las que las actuaciones difieran en su intensidad.

3. Para el control de especies invasoras en hábitats naturales, excepto en aquellos casos en los que la actuación con medios químicos sea la más adecuada y siempre previo informe técnico que determine su idoneidad, se utilizarán medios manuales o mecánicos.

4. Un programa de seguimiento de las localidades donde se han llevado a cabo actuaciones de contención o erradicación, con la finalidad de evitar procesos de recolonización.

5. Si fuese necesario, un programa de restauración de los hábitats afectados, con objeto de aumentar su resistencia frente a invasiones biológicas.

6. Un programa de divulgació, l'objecte del qual siga la difusió del concepte de tinença responsable de les plantes exòtiques invasores, i incidísca en com poden evitar-se els riscos per al medi natural associats amb el cultiu d'aquestes espècies i les alternatives que poden emprar-se.

Article 6. Actuacions urgents de control

En casos greus i independentment del contingut dels annexos, es duran a terme actuacions d'eradicació sense necessitat redacció de plans de control sobre les poblacions d'espècies vegetals exòtiques que:

1. Afecten espècies i a hàbitats prioritaris previstos en la Directiva europea d'hàbitats 92/43/CEE.
2. Posen en perill a tàxons amenaçats de flora o fauna silvestre inclosos en els catàlegs nacionals o autonòmics.

Article 7. Infraccions i sancions

Les infraccions al que disposa aquesta ordre se sancionaran d'acord amb la Llei 4/1989, de conservació dels espais naturals i de la flora i fauna silvestre.

DISPOSICIÓ FINAL

Aquesta ordre vigirà a partir de l'endemà de la publicació en el *Diari Oficial de la Comunitat Valenciana*.

València, a 10 de setembre de 2007

El conseller de Medi ambient, Aigua, Urbanisme i Habitatge
JOSÉ RAMÓN GARCÍA ANTÓN

ANNEX I

Espècies exòtiques la sembra, plantació o abandó de restes de les quals es troba sotmesa a limitacions específiques a la Comunitat Valenciana

Agave spp, piteres –totes les espècies–.
Aloe arborescens, aloe
Aptenia lancifolia
Araujia sericifera, miraguà de jardí
Arctotheca calendula
Azolla filiculoides
Carpobrotus, curatalls, bàlsam –totes les espècies–
Cenchrus ciliaris
Chloris gayana
Cortaderia selloana, plomall de la pampa
Cyperus alternifolius subsp *flabeliformis*, paraiguets
Disphyma crassifolium, cabellera de la reina
Egeria densa
Eichhornia crassipes, jacint d'aigua
Elodea canadensis, elodea
Gazania, gazània –totes les espècies–
Helianthus tuberosus, nyàmera
Heteranthera limosa
Ipomoea carica
Ipomoea purpurea
Ipomoea indica, campanetes de jardí¹
Lonicera japonica, lligabosc japonés
Ludwigia –totes les espècies–
Oenothera biennis, enotera groga
Opuntia spp; figa palera –totes les espècies, incloses *Cylindropuntia*, *Platyopuntia*, *Brasiliopuntia*, *Astrocytropuntia*–
Oxalis pes-caprae, vinagrella –només al medi dunar–
Pelargonium capitatum, malva-rosa
Pennisetum clandestinum, kikuyu
Pennisetum setaceum, rubrum
Pennisetum villosum

6. Un programa de divulgación, cuyo objeto sea la difusión del concepto de tenencia responsable de las plantas exóticas invasoras, e incida en cómo pueden evitarse los riesgos para el medio natural asociados con el cultivo de estas especies y las alternativas que pueden emplearse.

Artículo 6. Actuaciones urgentes de control

En casos graves e independientemente del contenido de los annexos, se llevarán a cabo actuaciones de erradicación sin necesidad de redacción de planes de control sobre las poblaciones de especies vegetales exóticas que:

1. Afecten a especies y a hábitat prioritarios contemplados en la Directiva Europea de Hábitats 92/43/CEE.
2. Pongan en peligro a táxones amenazados de flora o fauna silvestre incluidos en los catálogos nacionales o autonómicos.

Artículo 7. Infracciones y sanciones.

Las infracciones a lo dispuesto en esta orden serán sancionadas de acuerdo con la Ley 4/1989 de Conservación de los Espacios Naturales y de la flora y fauna silvestre.

DISPOSICIÓN FINAL

La presente orden producirá efectos a partir del día siguiente al de su publicación en el *Diari Oficial de la Comunitat Valenciana*

Valencia, 10 de septiembre de 2007

El conseller de Medio Ambiente, Agua, Urbanismo y Vivienda
JOSÉ RAMÓN GARCÍA ANTÓN

ANEXO I

Especies exóticas cuya siembra, plantación o abandono de restos se encuentra sometida a limitaciones específicas en la Comunitat Valenciana.

Agave spp; Piteras –todas las especies–.
Aloe arborescens.
Aptenia lancifolia.
Araujia sericifera.
Arctotheca calendula.
Azolla filiculoides; Azolla.
Carpobrotus; Uña de gato – todas las especies–.
Cenchrus ciliaris.
Chloris gayana.
Cortaderia selloana; Hierba de la Pampa.
Cyperus alternifolius subsp *flabeliformis*.
Disphyma crassifolium; Flor del mediódia.
Egeria densa; Peste densa.
Eichhornia crassipes; Jacinto de agua.
Elodea canadensis; Broza del Canadá.
Gazania – todas las especies –.
Helianthus tuberosus; Patata de caña.
Heteranthera limosa; Ensalada de pato.
Ipomoea carica.
Ipomoea purpurea; Campanilla morada.
Ipomoea indica.
Lonicera japonica; Madreselva.
Ludwigia – todas las especies –.
Oenothera biennis. Hierba del asno.
Opuntia spp; Chumberas – todas las especies, incluidas *Cylindropuntia*, *Platyopuntia*, *Brasiliopuntia*, *Astrocytropuntia*–.
Oxalis pes-caprae –solo en medio dunar–.
Pelargonium capitatum.
Pennisetum clandestinum.
Pennisetum setaceum.
Pennisetum villosum.

Salvinia natans

Tradescantia, tradescàntia –totes les espècies–
Yucca aloifolia, iuca de fulla d’aloe

ANNEX II

Espècies exòtiques la sembra o plantació de les quals es troba sotmesa a limitacions específiques a la Comunitat Valenciana i els restes de les quals poden ser depositades en el medi, sempre que hagen sigut triturades prèviament i no siguin portadores de propàguls que puguen donar lloc a nous focus.

Acacia cyclops

Acacia farnesiana

Ailanthus altissima, ailant

Arundo donax, canya. Només podran depositar-se, triturades, les parts aèries, no els rizomes

Nicotiana glauca, tabac de jardí

Ricinus communis; ricí

Robinia pseudoacacia; falsa acàcia

Solanum bonariense

Salvinia natans.

Tradescantia; Amor de hombre – todas las especies –.
Yucca aloifolia.

ANEXO II

Especies exóticas cuya siembra o plantación se encuentra sometida a limitaciones específicas en la Comunitat Valenciana y cuyos restos pueden ser depositados en el medio, siempre que hayan sido triturados previamente y no sean portadores de propágulos que puedan dar lugar a nuevos focos.

Acacia cyclops.

Acacia farnesiana.

Ailanthus altissima; Árbol del cielo.

Arundo donax; Caña. Solo podrán depositarse, trituradas, sus partes aéreas, no sus rizomas.

Nicotiana glauca; Tabaco moruno.

Ricinus communis; Ricino.

Robinia pseudoacacia; Falsa acacia.

Solanum bonariense.